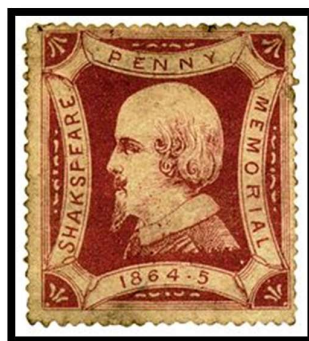

تمبرنامه‌های دارای زرق و برق

دکتر حسین محمد حسینی شمیرانی
عضو انجمن مطالعات تمبرشناسی ایران
۱۳۹۱ خورشیدی

تمبر چیست: تمبر تکه کاغذی است دارای قیمت رسمی واحد پول کشور چاپ کننده، نام کشور منتشرکننده بطور رسمی و تاریخ انتشار نشان ندهنده مناسبت خاص است که باعث انتشار آن شده است و درآمدی را نصیب اداره دولتی رسمی یا پست مرکزی می‌کند. تمبر نما یا سیندرلا تقریباً شبیه تمبر پستی است اما توسط دولت انتشار نیافته و در پست مصرف نمی‌شود. تمبرنامه‌ها و یا سیندرلا معمولاً توسط اشخاص، شرکتها و یا دولتهای محلی و منطقه ای وکشورهای غیرمسئول بصورت تمبر، پوستر، برچسب تبلیغاتی، برچسب برجسته جهت خیریه، مهر و موم های هدایای کریسمس، تأسیس شرکت یا ایجاد دولت محلی و صرفاً جزء اقلام تزئینی برای تبلیغات و سرگرمی می باشد و هیچ درآمدی ندارد. تمبرنامه‌های محلی دارای تاریخچه‌ای طولانی هستند و پس از اختراع تمبر بوجود آمدند. برخی دولتها در زمان جنگ برای تبلیغات نسبت به چاپ تمبرنامه‌های تبلیغاتی سیندرلا برای تهییج نمودن احساسات وطن پرستانه در کشور خود و یا ارسال تمبرنامه‌های تبلیغاتی غیررسمی برای تضعیف روحیه دشمن و ارسال به آن کشورها می‌کنند. مثلاً ارتش ملی هند در جنگ با پاکستان ده تن تمبر تبلیغاتی برای مصرف داخل و یا تضعیف روحیه ارتش و مردم پاکستان منتشر نمود.

تمبر نمایی یادبود شکسپیر ۱۸۶۴

در سال ۱۹۵۱ تا ۱۹۶۶ سازمان ملل مجموعه‌ای ۴۱ عددی از تمبرنامه‌ها (سیندرلا یا هدیه) را منتشر نمود که برای جمع آوری پول برای آن سازمان بودند.

تمبرنمایی با تصویر خوارزمی

تصویرگر و آنارشویست معروف کلیفورد هارپر تمبرنامه‌هایی برای تبلیغات آنارشویستی با تصاویر جوزف پرودون، اسکار وایلد، اماگلمن، امیلیانو زاپاتا، کالین وار آنارشویست های معروف در سال ۱۹۹۷ منتشر کرد که حاوی اطلاعاتی کلی از آنارشویستها بود. صندوق ملی یهودیان جهان تمبرنامه‌های سیندرلای خود را از سال ۱۹۰۱ منتشر کرده و ایدئولوژی صهیونیسم را ارتقاء داده و تبلیغ می‌نمود.

در ایران انتشار تمبرنماهای سیندرلا از دوره قاجار آغاز شد و میتوان به اداره شرکت یک قرانی اشاره کرد که نوعی تمبر تبلیغاتی به حساب می‌آید.

تمبرنمای اداره شرکت یک قرانی

همچنین تمبرنماهای نهضت ملی ایران در سالهای پس از ملی شدن صنعت نفت. همینطور سیندرلاهای منتشر شده برای نمایشگاههای آسیایی تهران و ... که در سالهای مختلف منتشر شده- اند.

باشگاه تمبرنماهای سیندرلا در سال ۱۹۵۹ در انگلستان تأسیس شده که یک انجمن دوستداران آماتور و حرفه ای است که به جمع آوری انواع و اقسام تمبرهای سیندرلا با موضوعات عمومی جهان مثل تلگراف، صلیب سرخ، کریسمس، خیریه، تبلیغات و برجسب های نمایشگاه ها اقدام میکنند که به اصطلاح به آنها Cinderellas Of philately می گویند.

این انجمن از سراسر دنیا عضو دارد و هرکسی می تواند به آن بپیوندد.

طراحی اقلام سیندرلا بطور کلی از اصول طراحی تمبر پیروی می کنند اما ممکن است یک نام خیالی از کشوری که وجود خارجی ندارد استفاده کنند و قیمت روی آن ندارد و اصولاً فیلا تلیست های رسمی آن را برجسب می شناسند نه تمبر. این تمبرها در کاتالوگهای رسمی تمبر نمی آیند ولی کاتالوگهای آنلاینی، تمبرهای سیندرلا را انتشار می دهند.

باشگاه تمبرنماهای سیندرلا در کشورهای استرالیا، انگلستان، آمریکا وجود دارد که از سراسر دنیا عضو می پذیرد.

تمبر رسمی مدرکی چاپی است که نشان دهنده پیش پرداخت مبلغی برای خدمات پستی است که معمولاً کاغذی و کوچک و در اشکال مختلف است که دارای چسب خاص که در برخورد با آب خاصیت چسبندگی پیدا می کند. چسباندن تمبر برای یک نامه یا بسته پستی نشان دهنده این است که فرستنده مبالغ کامل یا بخشی از آن را برای ارسال محموله پرداخت کرده است.

تمبرنمای نهضت ملی شدن نفت

حالا به طور اختصار در مورد یکی از زیباترین تمبرنماهای سیندرلا برای ایران که در زمان نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران بوجود آمد و توسط فعالین نهضت ملی منتشر شد میپردازیم. این تمبرنماها، هدیه شرکت بازرگانی فرهنگ بود. نهضت ملی شدن صنعت نفت از سال ۱۳۲۹ به رهبری دکتر مصدق و آیتاله کاشانی هیجانانگیزی ملی‌گرایی مردم ایران را به اوج رسانده بود و گروهها و جمعیت های مختلف از ایشان حمایت میکردند. این حمایت ها با چاپ مقالات در روزنامه ها، بروشورها و عکسهای تبلیغاتی نمود پیدا می کرد.

تمبرنمای دکتر محمد مصدق

در همین جهت بود که شرکت بازرگانی فرهنگ در سال ۱۳۳۰ با چاپ عکس فعالان و دست اندرکاران جریان ملی شدن صنعت نفت به صورت تمبر سیندرلا یا تمبرنما منتشر نمود و در بین گروه ها و علاقمندان دکتر مصدق توزیع گردید که به نوعی برای جلب حمایت مادی و معنوی از جریان نهضت ملی بود.

این تمبر نماها یا سیندرلا در هیچیک از کتاب ها و منابع پستی ایران نام برده نشده و حتی در کتاب مالیه مرحوم سید رضا عباسیان هم که معمولاً تمبرهای سیندرلا و متفرقه رو هم علاوه بر تمبرهای مالیه در کتاب خود ثبت کرده بودند لحاظ نشد (مانند تمبرهای نمایشگاه آسیایی و یا حمایت از مسلولین) و ذکری از این تمبرها نشد.